

У дыялогу з сучаснікамі

ПРА ВЫНІКІ МІЖНАРОДНАЙ НАВУКОВА-ПРАКТЫЧНАЙ КАНФЕРЭНЦЫІ ДА 130-ГОДДЗЯ КЛАСІКАЎ

Вялікія мысліцелі, выразнікі дум і пачуццяў беларускага народа, тыя, хто дасканала ведаў і імкнуўся раскрыць у сваіх творах нацыянальны характар беларуса, асаблівасці складу беларускай душы і штодзённага побыту беларусаў — гэта далёка не ўсё, што было і будзе сказана пра зробленае Янкам Купалам і Якубам Коласам. Сведчанне таму — вялікая колькасць самых розных юбілейных мерапрыемстваў, якія ўжо прайшлі і яшчэ будуць праходзіць ва ўсіх куточках не толькі Беларусі, але і далёка за яе межамі — усюды, дзе Купалава і Коласава слова кранае душы людзей, неабыхавых да лёсу Радзімы.

Алена МАНКЕВІЧ,
кандыдат філалагічных навук

Янка Купала і Якуб Колас... Гэтыя імёны заўсёды побач. Нашы вялікія песняры ўвайшлі ў гісторыю сусветнай літаратуры як сімвалы беларушчыны і сталі выразнікамі сацыяльных і нацыянальных ідэй. Для нас яны — не проста пісьменнікі-творцы. Яны нацыянальныя праведнікі і прарокі, спадчына якіх невычэрпная і актуальная ва ўсе часы. Ролю і значэнне зробленага імі для станаўлення і развіцця беларускай мовы, літаратуры і культуры, выхаду яе не толькі на еўрапейскі, але і на сусветны ўзровень яшчэ не хутка ацэнім і мы, тыя, хто нарадзіўся і вырас на зямлі Купалы і Коласа, і сусветнае літаратуразнаўства.

Гэта яшчэ раз засведчыла Міжнародная навукова-практычная канферэнцыя "Творчая спадчына Янкі Купалы і Якуба Коласа ў сістэме дзяржаўна-культурных і духоўна-эстэтычных прыярытэтаў ХХІ стагоддзя", прысвечаная 130-годдзю з дня нараджэння класікаў беларускай літаратуры, якая прайшла ў Інстытуце мовы і літаратуры імя Якуба Коласа і Янкі Купалы НАН Беларусі, дзе з дакладамі і паведамленнямі выступілі вядучыя беларускія навукоўцы, а таксама іх калегі з Польшчы, Украіны і ЗША.

Ва ўступным слове дырэктар Інстытута мовы і літаратуры НАН Беларусі, доктар філалагічных навук Аляксандр Лукашанец яшчэ раз падкрэсліў неацэнную ролю волатаў беларускага слова ў развіцці літаратурнай мовы.

Наафіцыйнымуздоўніпрывітаўудзельнікаў канферэнцыі акадэмік-сакратар Аддзялення гуманітарных навук і мастацтваў НАН Беларусі, доктар гістарычных навук Аляксандр Каваленя. У сваім выступленні ён адзначыў: "2012 год незвычайна насычаны юбілейнымі датамі. Гэта і 1150-годдзе заснавання Полацка, 200-годдзе разгрому французскіх захопнікаў, 400-годдзе сканчэння зямнога шляху прападобнай Сафіі Слуцкай, юбілеі Уладзіслава Галубка, Янкі Купалы, Якуба Коласа, Максіма Танка і многіх іншых выбітных асоб беларускага народа. <...>

Роздум пра нацыянальных класікаў, іх багатую літаратурна-паэтычную спадчыну сведчыць, што агульная большасць нас у свой час адкрывалі багацце і прыгажосць беларускай зямлі, складаны лёс працавітага беларускага народа дзякуючы знаёмству з іх творчасцю. Напэўна, цяжка знайсці чалавека, хто б не захапляўся ліра-эпічнымі

паэмамі "Курган", "Над ракой Арэсай", "Сымон-музыка", "Новая зямля", трылогіяй "На ростанях", неўміручымі п'есамі "Паўлінка", "Прымакі", "Раскіданае гняздо". Гэта былі настольныя кнігі кожнага беларускага школьніка і творчай інтэлігенцыі, патрэбна, каб так было і сёння".

Пра тое, што робіцца сёння на ніве ўшанавання памяці народных песняроў, расказалі ў прывітальным слове да ўдзельнікаў канферэнцыі дырэктар музея Якуба Коласа Зінаіда Камароўская і галоўны рэдактар газеты "Літаратура і мастацтва" Таццяна Сівец.

На ўдзел у канферэнцыі было пададзена больш як 60 заявак. Нават пералік тэм сведчыць пра пастаянную жывую цікавасць як пачынаючых, так і вядомых даследчыкаў да творчай спадчыны гэтых выдатных майстроў беларускага слова: "Тэатральныя клопаты Якуба Коласа" (член-карэспандэнт НАН Беларусі, доктар філалагічных навук Сцяпан Лаўшук), "Міфалагічны хранатоп у паэмах Якуба Коласа" (доктар філалагічных навук Таццяна Шамякіна), "Янка Купала і Якуб Колас: учора, сёння, заўсёды" (доктар філалагічных навук Міхась Тычына), "Праблема экалагічнага імператыву ў творчасці Янкі Купалы і Якуба Коласа" (кандыдат філалагічных навук Пятро Васючэнка), "Янка Купала і Славакія" (кандыдат філалагічных навук Мікола Трус), "Дыялагізм купалаўскага паэтычнага дыскурсу: праблема адрасата" (кандыдат філалагічных навук Яўген Гарадніцкі) і інш. Дакладчыкі прывялі шмат новых, цікавых фактаў, невядомых раней не толькі шырокай грамадскасці, але нават і навукоўцам, якія займаюцца вывучэннем і даследаваннем спадчыны Янкі Купалы і Якуба Коласа.

Кірункі працы канферэнцыі ахоплівалі шырокае кола самых розных тэм, якія прадставілі творчасць Янкі Купалы і Якуба Коласа ў сістэме духоўна-эстэтычных і дзяржаўна-культурных прыярытэтаў сучаснасці, адкрылі новыя факты з жыцця класікаў нашай літаратуры, а таксама іх шматграннай творчай дзейнасці.

Якуб Колас, Янка Купала і рускі пісьменнік Аляксей Талстой падчас Дэкады беларускай літаратуры і мастацтва ў г. Маскве. 1940 г.
Фота з сайту www.archives.gov.by

Вялася праца чатырох секцый: "Янка Купала і Якуб Колас: новае ў даследаванні творчага дыялогу класікаў", дзе ў параўнальна-тыпалагічным кантэксце былі прадстаўлены новыя дасягненні купала- і коласазнаўства. У другой — "Коласазнаўства ХХІ стагоддзя: сучасныя аспекты даследавання" — прагучалі даклады пра паэтычнае майстэрства Якуба Коласа. У секцыі "Ад класікі да сучаснасці" гаворка вялася пра традыцыі Янкі Купалы і Якуба Коласа ў творчасці сучасных пісьменнікаў. І ў секцыі "Выданне збораў твораў класікаў: вынікі і перспектывы" былі абмеркаваны тэксталагічныя знаходкі і праблемы, якія актуалізаваліся пры падрыхтоўцы збораў твораў.

Кожная новая эпоха бачыць спадчыну класікаў па-новаму, вывучае ў ёй невядомыя раней грані таленту мастакоў слова, даходзіць да нязведаных глыбін у спазнанні і разуменні імі складанасцей свету, адкрывае свайго Купалу і свайго Коласа. І хоць добра вядома, што Купала і Колас вельмі розныя па творчай манеры, стылі, асаблівасцях духоўнага свету, яны вельмі блізкія па грамадскіх і эстэтычных ідэалах. Гэта яны ўзнялі беларускую літаратуру да ўзроўню перадавых літаратур свету, стварыўшы сапраўдныя шэдэўры нацыянальнага мастацтва. Думаецца, што навуковы форум садзейнічаў больш глыбокаму асэнсаванню творчасці Янкі Купалы і Якуба Коласа, бо глыбіні скарбніцы іх літаратурнай спадчыны тояць у сабе шмат неадкрытага, не спаўна асэнсаванага і, безумоўна, цікавага і каштоўнага. Вывучэнне творчага дыялогу працягваецца.